

*การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้

ทางเพศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Development of Training Curriculum to Enhance

Sexual Literacy For Middle School Student

กรกช วิบูลย์วัฒนากุล^{1*} จักรกฤษณ์ จันทะคุณ²

Koragot Viboolwatanakul^{1*} Jakkrit Jantakoon²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

²อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

*Corresponding author e-mail: nonnyommiixy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 4) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยมุ่น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรฝึกอบรมฯ คู่มือการใช้หลักสูตรฯ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ และแบบสอบถามความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ ผลการศึกษา พบว่า 1) แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ บทบาทสมมุติ การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กรณีศึกษา เกมเป็นฐาน และเทคนิคการใช้คำถาม 2) หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.63) คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.50) ผลการศึกษานำร่องพบว่าหลักสูตรมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ 3) นักเรียนมีระดับความฉลาดรู้ทางเพศภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 173.74, S.D. = 25.33) และนักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศหลังการเข้าร่วมหลักสูตรสูงกว่าก่อนเข้าร่วมหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.59)

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม; ความฉลาดรู้ทางเพศ; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

* Received: 12 May 2025, Revised: 5 June 2025, Accepted: 12 June 2025

ABSTRACT

This research aimed to: 1) investigate approaches for organizing learning activities to enhance sexual literacy among lower secondary school students, 2) develop and validate the quality of a training curriculum, 3) implement the sexual literacy enhancement training curriculum for lower secondary school students, and 4) evaluate the sexual literacy enhancement training curriculum for lower secondary school students. This research employed a research and development (R&D) methodology. The sample consisted of 23 Grade 8 students from Ban Huai Mun School in the 2024 academic year. The research instruments included: an interview protocol for learning activity approaches, the training curriculum, a curriculum implementation manual, a sexual literacy assessment, and an opinion questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and paired-samples t-test. The research findings revealed that: 1) learning activity approaches should incorporate experiential learning, role-playing, peer-assisted learning, case studies, game-based learning, and questioning techniques; 2) the curriculum demonstrated appropriateness at the highest level ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.63), while the curriculum implementation manual showed appropriateness at a high level ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.50), with pilot study results indicating the curriculum's feasibility for implementation; 3) students demonstrated an overall sexual literacy level at a moderately high level ($\bar{x} = 173.74$, S.D. = 25.33), with post-curriculum sexual literacy scores significantly higher than pre-curriculum scores at the .05 level of statistical significance; and 4) students' overall opinions toward the sexual literacy enhancement training curriculum were at a high level ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.59).

Keywords: Sexual Literacy; Training Curriculum; Middle School Students

บทนำ

ความฉลาดรู้ทางเพศ เป็นหนึ่งในทักษะเพื่อการดำรงชีวิตตามที่ทางภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดไว้ การพัฒนาและเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศจึงเป็นการสร้างและพัฒนาขีดความสามารถระดับบุคคลในการรักษาสุขภาพตนเองในด้านเพศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการโรคเรื้อรังที่กำลังเป็นปัญหาระดับโลก ดังนั้น หากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีระดับความฉลาดรู้ทางเพศต่ำ ย่อมส่งผลต่อสภาวะสุขภาพในภาพรวมด้วย (วัชรภาพร เขยสุวรรณ, 2560) องค์ประกอบจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มความฉลาดรู้ทางเพศสำหรับประชาชนทั่วไปที่จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ ให้พร้อมรับมือและสามารถปรับตัวเพื่อให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม มีองค์ประกอบดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ความสามารถในการจัดการกับตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ (จักรพงษ์ พร่องพรหมราช และคณะ, 2564) โดยข้อมูลจากแผนงานการเสริมสร้างสุขภาพด้านเพศ (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, 2554) ได้ระบุสถานการณ์สุขภาพทางเพศในประเทศไทยโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น พบว่า การเรียนรู้เรื่องเพศ ผิดๆผ่านสื่อโป๊ มีผลให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย

ส่งผลให้วัยรุ่นไทยเป็นกลุ่มที่ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ และมีจำนวนแม่วัยรุ่นเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งคติทางเพศก็สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ภาครัฐยังต้อง ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากปีละไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท เพื่อรักษาผู้ป่วยจากการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย และจากการสำรวจของศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขของชุมชน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายในด้านเพศด้านเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน แต่กลับยังไม่มีการบูรณาการอย่างชัดเจน และครอบคลุมทุกองค์ประกอบในด้านความฉลาดรู้ทางเพศ (Sexual Literacy) โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่นักเรียนเริ่มมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และความสนใจทางเพศอย่างรวดเร็ว ความฉลาดรู้ทางเพศจึงเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง เคารพผู้อื่น ตัดสินใจได้อย่างมีสติ และป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ (UNESCO, 2018) และจากงานวิจัยที่ผ่านมา มีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเรื่องความฉลาดรู้ทางเพศ ได้แก่ งานวิจัยของ Hussein Haruna et al., (2018) เรื่องการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาเรื่องสุขภาพทางเพศสำหรับนักเรียนวัยรุ่นผ่านการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานและเกมมิฟิเคชัน งานวิจัยของภาสกร ชาญจิรวดี (2566) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบโมเดลเลิฟร่วมกับทฤษฎีความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และงานวิจัยของจักรพงษ์ พร่องพรหมราช และคณะ (2564) ได้พัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยงานวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความฉลาดรู้ทางเพศ ซึ่งมีความสำคัญในการดำรงชีวิตให้ปลอดภัยจากปัญหาด้านเพศที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่มีงานวิจัยที่พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

จากปัญหา ความสำคัญ และแนวคิดข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้น และมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ความมุ่งหวังที่จะสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีภูมิคุ้มกันจากปัญหาความรุนแรงทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เพื่อประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเป็นอาจารย์และครูผู้สอนเพศศึกษา และจบปริญญาเอกหรือทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านเพศในวัยรุ่น เวลาการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ข้อจำกัดหรือข้อพึงระวังในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และแก้ไขปรับปรุง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศึกษา จำนวน 3 คน แบบเผชิญหน้า (Face to Face) และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรมต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน โดยอาจารย์ระดับอุดมศึกษา และจบปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอน เวลาการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี และผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศึกษา 2 คน โดยเป็นอาจารย์หรือครูผู้สอนเพศศึกษา และจบปริญญาเอกหรือทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านเพศในวัยรุ่น เวลาการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอ็นศิริะ-บ้านหมากแข้ง

อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 30 คน ที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับนำร่องหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อศึกษาความเป็นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ 1) หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นกิจกรรมฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล 2) คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้หลักสูตร คำชี้แจงของคู่มือการใช้หลักสูตร โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร และเครื่องมือการวัดและประเมินผล 3) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบประมาณมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบประมาณมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ 5) แบบสัมภาษณ์ความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรมมีประเด็นดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร 2) ด้านการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ และนำเครื่องมือทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ด้วยแบบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ช่วงที่ 2 นำร่องหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อศึกษาความเป็นไปได้กับนักเรียนโรงเรียนเย็นศิระ-บ้านหมากแข้งกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรมจากการแบบสัมภาษณ์นักเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มโรงเรียน กกสะท้อน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียน บ้านห้วยมุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive Selection)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางเพศตามแนวของจักรพงษ์ พร่องพรหมราช และคณะ (2564) โดยแบบวัดแบ่งเป็น 5 ตอน ตามองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศ ดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 ด้านความรู้ความ เข้าใจเรื่องเพศ แบบวัดมีจำนวน 22 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อ คำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.68 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.7956

3.2 ตอนที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ แบบวัดมีจำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็น แบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธี ของ Likert โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่า อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.61 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.7571

3.3 ตอนที่ 3 ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ แบบวัดมีจำนวน 8 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม เจริญสถานการณ์เลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกมี คะแนนที่ต่างกันตั้งแต่ 1-4 ตามระดับของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการเผชิญปัญหา เรื่องเพศ Likert โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.54 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.7140

3.4 ตอนที่ 4 ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ แบบวัดมี จำนวน 8 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประมาณ ค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.75 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.7140

3.5 ตอนที่ 5 ด้านการประยุกต์ใช้ ความรู้และข้อมูล สารสนเทศเรื่องเพศ แบบวัดมีจำนวน 16 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประมาณ ค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert โดยเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าข้อความ การวัดเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้ น้อยที่สุด (1 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (4 คะแนน) และมากที่สุด (5 คะแนน) ถ้าข้อความการวัดเป็นข้อความทางลบ ให้ คะแนนแต่ละข้อดังนี้ น้อยที่สุด (5 คะแนน) น้อย (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (2 คะแนน) และมากที่สุด (1 คะแนน)

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา องค์ประกอบ และตัวชี้วัดของ ความฉลาดรู้ทางเพศ และสร้างแบบวัดขึ้น หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่

กลุ่มตัวอย่าง โดยมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.77 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.7485

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย

4.1 ทดสอบก่อนใช้หลักสูตร โดยให้นักเรียนทำแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ โดย นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาการสอบ 60 นาที

4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 ชั่วโมง

4.3 ทดสอบหลังเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ โดยแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศเป็นชุดเดียวกันที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดรู้ของนักเรียนโดยใช้ค่าร้อยละ แยกตามระดับความฉลาดรู้ทางเพศหลังเข้าร่วมหลักสูตร

5.2 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบวัดความฉลาดรู้ทางเพศก่อนและหลังเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ (t – test Dependent)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. แหล่งข้อมูล คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านห้วยมุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 23 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดรายการประเมินตามกรอบการเชิงระบบ (System Approach) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) รวมจำนวน 12 ข้อ และได้หาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความตรงของเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังทดลองใช้หลักสูตรเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ บทบาทสมมุติ การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กรณีศึกษา เกมเป็นฐาน และเทคนิคการใช้คำถาม

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) หลักสูตรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งเนื้อหาสาระของหลักสูตรประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เพศไม่ใช่เรื่องน่าอาย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สุขภาพทางเพศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พฤติกรรมทางเพศ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 รู้เท่าทันสื่อทางเพศ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การจัดการและป้องกันปัญหาทางเพศ 2) คู่มือการใช้หลักสูตร ประกอบไปด้วย 6 ส่วน คือ องค์ประกอบของคู่มือการใช้หลักสูตร วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้หลักสูตร คำชี้แจงของคู่มือการใช้หลักสูตร โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร แผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร และเครื่องมือการวัดและประเมินผล

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (n = 3)

ข้อ	รายการ	n = 3		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	หลักการและเหตุผล	4.67	0.58	มากที่สุด
2.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.67	0.58	มากที่สุด
3.	โครงสร้างหลักสูตร	4.67	0.58	มากที่สุด
4.	เนื้อหาสาระ	4.67	0.58	มากที่สุด
5.	กิจกรรมการฝึกอบรม	4.58	0.72	มากที่สุด
6.	สื่อการเรียนรู้	4.58	0.72	มากที่สุด
7.	การวัดและประเมินผล	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.64	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.63)

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.50)

2.4 ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1 นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศโดยภาพรวมอยู่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 173.74$, S.D. = 25.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลมีนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นร้อยละ 56.52 ระดับค่อนข้างสูงคิดเป็นร้อยละ 13.04 ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 21.74 และระดับค่อนข้างต่ำคิดเป็นร้อยละ 8.70 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงร้อยละของระดับความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน หลังเข้าร่วมหลักสูตรหลังสูตรเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 23 คน

ระดับความฉลาดรู้ทางเพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	13	56.52
ค่อนข้างสูง	3	13.04
ปานกลาง	5	21.74
ค่อนข้างต่ำ	2	8.70
ต่ำ	0	0
รวม	23	100

จากตาราง 2 พบว่า หลังเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีความฉลาดรู้อยู่ระดับสูงร้อยละ 56.52 ระดับค่อนข้างสูงร้อยละ 13.04 ระดับปานกลางร้อยละ 21.74 และระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 8.70

3.2 นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศหลังเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการพัฒนาด้วยหลักสูตรส่งเสริมความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 23 คน ($n = 23$)

ความฉลาดรู้	การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.(1-tailed)
ทางเพศ	ก่อนพัฒนา	234	154.87	25.43	22	9.25*	0.0000
	หลังพัฒนา	234	173.74	25.33			

จากตาราง 3 พบว่า หลังเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศหลังเข้าร่วมหลักสูตร ($\bar{X} = 173.74$, S.D. = 25.33) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมหลักสูตร ($\bar{X} = 154.87$, S.D. = 25.43) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน นำเสนอดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($n = 23$)

ข้อ	รายการ	n = 23		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	3.89	0.61	มาก
2	ด้านกระบวนการ (Process)	3.95	0.73	มาก
3	ด้านผลผลิต (Outcome)	4.30	0.63	มาก
เฉลี่ยรวม		4.05	0.59	มาก

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59)

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบประเด็นที่น่าสนใจคือ แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถใช้การ

เรียนรู้ได้ คือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ บทบาทสมมุติ การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กรณีศึกษา เกมเป็นฐาน และเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Haruna et al., (2018) ที่ได้วิจัยการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาเรื่องสุขภาพทางเพศสำหรับนักเรียนวัยรุ่นผ่านการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานและเกมมิฟิเคชันเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ พบว่า แนวทางการสอนที่เป็นนวัตกรรมทั้งสองสามารถใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาด้านสุขภาพทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นได้ อีกทั้งยังมีศักยภาพในการส่งผลกระทบทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปรับปรุงพฤติกรรมสุขภาพทางเพศและความรู้ของวัยรุ่นในพื้นที่ที่ประสบปัญหาสุขภาพทางเพศมาอย่างยาวนาน เช่น การแพร่ระบาดของโรค HIV/AIDS และงานวิจัยของรพีพัฒน์ รักกุล (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและพฤติกรรม การสอนเพศศึกษา ของผู้ประกอบการที่มีบุตรวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเน้นความสำคัญของการสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการและเยาวชน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนได้ และงานวิจัยของธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์ (2564) ได้วิจัยเรื่องแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศ และรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมของนิสิตจิตวิทยา ซึ่งพบว่า เรื่องเพศมักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องน่าอายและไม่ควรพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ซึ่งอาจจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเต็มไปด้วยความอึดอัด ดังนั้นวิธีการสอนที่ดีจึงเป็นวิธีการสอนที่สามารถสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่มีการตัดสินและเคารพความแตกต่างหลากหลายทางความคิด รวมทั้งมีรูปแบบการสอนที่เป็นรูปธรรม

2. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตร 7 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็น 5 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 เพศไม่ใช่เรื่องน่าอาย หน่วยที่ 2 สุขภาพทางเพศ หน่วยที่ 3 พฤติกรรมทางเพศ หน่วยที่ 4 รู้เท่าทันสื่อทางเพศ และหน่วยที่ 5 การจัดการและป้องกันปัญหาสุขภาพทางเพศ ซึ่งหลักสูตรมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษา นำร่อง (Pilot study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง ผลการวิจัยดังกล่าวจะเนื่องมาจากกระบวนการสร้างหลักสูตรที่มีการพัฒนาตามขั้นตอนการพัฒนาที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการศึกษา การวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรเสริม และหลักสูตรฝึกอบรม การส่งเสริมความฉลาดรู้ทางเพศ และได้ดำเนินการการศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ โดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศึกษา จำนวน 3 คน ทำให้ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนมากขึ้นที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนั้นได้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านเพศศึกษาและนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นจึงนำไปศึกษานำร่อง (Pilot study) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของสงัด อุทรานันท์

(2532, น. 38) ได้เสนอแนวความคิดการพัฒนาหลักสูตรโดยยึดหลักการพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ โดยแบ่งออกเป็นกรร่างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ และคณะ (2558) ที่ได้หลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยการประเมินโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นนำหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปนำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้กับนักเรียน

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมมีระดับความฉลาดรู้อยู่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 173.74, S.D. = 25.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความฉลาดรู้ทางเพศหลังการทดลองใช้หลักสูตรหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ใช้วิธีการ และเทคนิคที่หลากหลายตอบสนองกับผู้เรียน และเนื้อหา ทำให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศเพิ่มขึ้น หลังจากเข้าร่วมหลักสูตรผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Douglas B. Kirby (2008) เรื่องผลกระทบของโปรแกรมการสอนเรื่องการละเว้นและการสอนเพศศึกษาแบบรอบด้านต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่ง พบว่า โปรแกรมการสอนเรื่องการละเว้นส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยชะลอการเริ่มต้นมีเพศสัมพันธ์ และมีเพียง 3 ใน 9 โปรแกรมเท่านั้นที่มีผลเชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมทางเพศบางประการ ในทางตรงกันข้าม ประมาณสองในสามของโปรแกรมการสอนเพศศึกษาแบบรอบด้านแสดงหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีผลดีต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เช่น การชะลอการเริ่มต้นมีเพศสัมพันธ์ และการเพิ่มการใช้ถุงยางอนามัยและวิธีคุมกำเนิดในกลุ่มเยาวชนที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hussein Haruna et al., (2018) เรื่อง การปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาเรื่องสุขภาพทางเพศสำหรับนักเรียนวัยรุ่นผ่านการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐานและการเล่นเกมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของ GBL (Mean = 79.94, SD = 11.169) และ Gamification (Mean = 79.23, SD = 9.186) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 51.93, SD = 18.705) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(2, 117) = 54.75, p = 0.001$) นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ในองค์ประกอบ แรงจูงใจ (Motivation), ทศนคติ (Attitude), ความรู้ (Knowledge) และการมีส่วนร่วม (Engagement) หรือ MAKE การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการสอนที่เป็นนวัตกรรมทั้งสองสามารถใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านสุขภาพทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นได้ อีกทั้งยังมีศักยภาพในการส่งผลกระทบทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปรับปรุงพฤติกรรมสุขภาพทางเพศและความรู้ของวัยรุ่นในพื้นที่ที่ประสบปัญหาสุขภาพทางเพศมาอย่างยาวนาน เช่น การแพร่ระบาดของโรค HIV/AIDS สอดคล้องกับงานวิจัยของ Madeline Schneider and Jennifer S. Hirsch (2018) เรื่องการสอนเพศศึกษารอบด้านเป็นกลยุทธ์

การป้องกันขั้นต้นสำหรับการกระทำความรุนแรงทางเพศ งานวิจัยได้เสนอว่า โปรแกรม Comprehensive Sexuality Education: CSE ที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับ K-12 มีศักยภาพในการป้องกันการเกิดปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงทางเพศได้ โดยเริ่มกระบวนการป้องกันตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาที่ประเมินผลของ CSE โดยใช้พฤติกรรมการกระทำความรุนแรงทางเพศเป็นตัวชี้วัดโดยตรง บทความนี้จึงได้สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว รวมถึงผลกระทบที่เป็นไปได้ของ CSE เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิจัยในอนาคตในประเด็นนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศ พบว่า ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอนและระยะเวลาในการจัดกิจกรรม เป็นประเด็นที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดหลายประการในด้านระยะเวลา พบว่าการจัดกิจกรรมในแต่ละหน่วยใช้เวลาน้อยเกินไป ส่งผลให้นักเรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมตัวและมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ ในด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าสื่อบางประเภทอาจขาดความชัดเจน หรือใช้ภาษาที่ยากต่อความเข้าใจ ทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างเต็มที่ จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ต่อเนื่องจากการเรียนรู้ ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรควรคำนึงถึงการเพิ่มระยะเวลาที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในการนำหลักสูตรไปใช้ควรให้ความสำคัญกับนักเรียน เนื่องจากนักเรียนในแต่ละคนมีการรับรู้เรื่องเพศไม่เท่ากัน เนื่องจากบริบท สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และครอบครัวในแต่ละชุมชนแตกต่างกัน ทำให้เนื้อหา และวิธีการบางอย่างภายในหลักสูตร อาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน

3. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาเรื่องเพศให้ครอบคลุม และชัดเจน เนื่องจากเนื้อหาเรื่องเพศเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก พร้อมทั้งควรศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาถึงข้อที่ควรตระหนักและระวังในการสอนเพศศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่หลากหลายยิ่งขึ้น ได้แก่ ความหลากหลายทางเพศ เจตคติทางเพศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลาย รสนิยมทางเพศ และคุณลักษณะทางเพศ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบใหม่ ๆ ของความฉลาดรู้ทางเพศ เพื่อนำมาพัฒนาและออกแบบหลักสูตรที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจในประเด็นทางเพศได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบททางเพศของแต่ละชุมชน เนื่องจากสภาพสังคม วัฒนธรรม และทัศนคติด้านเพศของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน การทำความเข้าใจบริบทเหล่านี้จะช่วยให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรมีการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางเพศสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่เหมาะสมตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งจะช่วยให้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จักรพงษ์ พร่องพรมราช และคณะ (2564). การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 8(2), 23-35.
- ธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์. (2564). *แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศ และรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมของนิสิตจิตวิทยา*. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 43(2), 116-135.
- อึ้ง บัณฑิต. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ธนธการพิมพ์.
- ปกรณ ประจัญบาน และอนุชา ก่อนพ่วง. (2559). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(1), 144-154.
- รพีพัฒน์ รักกุล (2564). *การศึกษาความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและพฤติกรรมการสอนเพศศึกษาของผู้ปกครองที่มีบุตรวัยรุ่นตอนต้น*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2562). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชราพร เขยสุวรรณ, 2560. การพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 10(1), 85-97
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2568) 29 Vol.5 No.3 (September-December 2025)

- วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2553). เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นไทย. *วารสารสภาการพยาบาล*, 25(4), 5–9.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี. (2554). *แผนงานการเสริมสร้างสุขภาพด้านเพศ*. <https://www.apsw-thailand.org/>
- อภิชา น้อมศิริ. (2558). *การพัฒนาดัชนีวัดความฉลาดรู้ทางสุขภาพด้านเพศของวัยรุ่นตอนต้น*. ปรินญา นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอมอัชมา วัฒนบุรณนธ์. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบ “ความรัก” เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมอัชมา วัฒนบุรณนธ์. (2557). *คู่มือการใช้โมเดลเลิฟ (Love Model) : โมเดลสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์*. โอเดียนสโตร์.
- องค์การแพธ (PATH). (2551). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). เออร์เจนท์แทค.
- องค์การแพธ (PATH). (2551). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์เออร์เจนท์แทค.
- องค์การแพธ (PATH). (2551). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์เออร์เจนท์แทค.
- Arais, N. (2021). *Liberatory school-based sex education: Sexual violence prevention work at middle school level*. The Faculty of the Kalmanovitz of Education, Saint Mary's College of California.
- Cheryl Fagan. (n.d.). *Let talk about sex, baby*. <https://cherylfagan.org/>
- Douglas B. Kirby. (2008). The impact of abstinence and comprehensive sex and STD/HIV education programs on adolescent sexual behavior. *Sex Res Soc Policy*, 5(3), 18-27.
- Hussein Haruna et al., (2018). Improving sexual health education programs for adolescent students through game- based learning and gamification. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(9), 1-26.
- Leivo, D., Leonhard, C., Johnson, K., & Carlson, T. (2022). Relationship of high risk sexual behaviors, sexual knowledge, and sexual satisfaction among African American college students: Toward a sex positive approach to STI prevention. *Sexuality & Culture*, 26(1), 154-175.

Madeline Schneider and Jennifer S. Hirsch (2018). Comprehensive Sexuality Education as a Primary Prevention Strategy for Sexual Violence Perpetration. *Trauma Violence Abuse*, 21(3), 439-455.

UNESCO. (2018). *A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator 4.4.2*. Montreal: UNESCO Institute for Statistics.